

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	7
ÖNSÖZ.....	9
İÇİNDEKİLER.....	11
KISALTMALAR DİZİNİ.....	19
GİRİŞ	21

BİRİNCİ BÖLÜM

KANUNİ ESASININ İLANINA GİDEN SÜREÇTE Kİ ANAYASAL GELİŞMELER VE İLANI

A. SENEDİ İTTİFAK	27
B. TANZİMAT FERMANI	33
C. ISLAHAT FERMANI	38
D. DİĞER ANAYASAL GELİŞMELER	40
E. KANUNİ ESASININ İLANINA GİDEN SÜREÇ VE İLANI	43

İKİNCİ BÖLÜM

KANUNİ ESASININ BÖLÜMLERİ VE İÇERİĞİ

A. GENEL OLARAK KANUNİ ESASİ	51
1. Anayasa Yapma Tekniği Açısından Kanuni Esasi.....	51
2. Anayasa Türü Açısından Kanuni Esasi.....	53
B. KANUNİ ESASININ BÖLÜMLERİ	54
1. Memaliki Devleti Osmaniyeye (Osmanlı Devleti).....	54
a. Kanuni esasinin genel esasları	54
aa. Üniter devlet yapısı.....	55
bb. Başkent	56
cc. Monarşik devlet ilkesi	56
dd. İslam devleti ilkesi.....	56
ee. Hilafet makamı.....	57
ff. Resmi dil	58

b. Padişah ve hanedana ilişkin düzenlemeler	58
aa. Padişahlık hakkı	59
bb. Padişahın hukuki sorumluluğu	59
cc. Hanedanın hakları	59
dd. Padişahın asli hakları	60
2. Tebaai Devleti Osmaniyenin Hukuku Umumiyesi (Osmanlı Tebasının Temel Hak ve Hürriyetleri).....	61
a. Kanuni esaside düzenlenmiş olan temel hak ve hürriyetler	62
aa. Vatandaşlık hakkı	62
bb. Kişi hürriyeti	62
cc. Kişi güvenliği ve cezada kanunilik ilkesi.....	63
dd. Din ve ibadet hürriyeti.....	63
ee. Basın hürriyeti	63
ff. Şirket kurabilme hakkı.....	64
gg. Dilekçe verme ve şikâyet hakkı	64
hh. Eğitim hürriyeti.....	64
ıı. Kanun önünde eşitlik ilkesi.....	64
ii. Memur olabilme hakkı	65
jj. Vergide ölçülülük ilkesi.....	65
kk. Mülkiyet hakkı.....	65
ll. Konut dokunulmazlığı hakkı	66
mm.Kanuni hâkim güvencesi.....	66
nn. Müsadere, angarya ve zorla para alma yasağı	66
oo. Vergide kanunilik ilkesi.....	67
öö. İşkence ve eziyet yasağı.....	67
pp. Savunma hakkı	67
rr. Makul sürede yargılanma ve şikâyetten vazgeçme hakkı	67
ss. Tabi hâkim ilkesi	68
şş. Genel değerlendirme	68
3. Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması ve padişahın sürgün yetkisi	68
a. Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması	68
b. Padişahın sürgün yetkisi.....	71

3. Vükelayı Devlet (Bakanlar Kurulu).....	73
a. Vükelayı devletin oluşumu	73
b. Vükelayı devletin toplanması	74
c. Bakanların yetileri.....	74
aa. Kendi görev alanına giren konular bakımından yetkisi	74
bb. Yasama çalışmalarına katılma yetkisi.....	75
cc. Kanunu muvakkat çıkarma yetkisi	75
d. Vükelayı devletin sorumluluğu	77
e. Bakanların sorumluluğu.....	78
aa. Bakanların görevleri dâhilindeki işlerden sorumluluğu	79
bb. Bakanların görevleri dışındaki işlerden sorumluluğu.....	80
f. Vükelayı devlet ile heyeti mebusanın çatışması hali	81
4. Memurun (Memurlar)	81
a. Devlet memurlarının seçimi	82
b. Memurluk teminatı	82
c. Memurların özlük hakları	82
d. Memurların görevleri dolayısıyla sorumluluğu.....	83
e. Memurun amire itaati ve kanuna aykırı emir.....	83
aa. Amire itaat	83
bb. Kanuna aykırı emir	83
5. Meclisi Umumi (Millet Meclisi)	84
a. Meclisi umuminin ikili yapısı.....	84
b. Meclisi umuminin çalışma dönemi ve çalışma koşulu	84
c. Açılış nutku ve yemin töreni	85
d. Meclisi umumi üyelerine ilişkin hükümler.....	85
aa. İki heyete birden üye olma yasağı	85
bb. Oy hakkı	85
cc. Kürsü muafiyeti.....	85
dd. Suçlu bulunma veya hüküm giyme sebebiyle üyelik sıfatının düşmesi.....	86
e. Heyetlere ilişkin hükümler.....	87
aa. Heyetlerin toplantı ve karar yeter sayısı.....	87

bb. Oy verme usulü	87
cc. Heyetlerin iç disiplinin sağlanması	88
dd. Heyetlere dilekçe sunabilme hakkı.....	88
f. Yasama işlemlerinde bulunma	88
aa. Kanun yapma.....	88
bb. Anayasayı değiştirme	91
6. Heyeti Ayan.....	92
a. Üye sayısı	93
b. Üye seçimi.....	93
c. Üye olma şartları.....	93
d. Üyelerinin görev süresi	93
e. Memurluk ve heyeti ayan üyeliği	94
f. Heyeti ayan üyelerinin maaşları.....	94
g. Heyeti ayanın görev ve yetkileri.....	94
aa. Genel olarak	94
bb. Kanuni esasiyi yorumlama yetkisi	95
cc. Heyeti ayanın kanunları denetlemesinde padişahın hakları sorunu	95
7. Heyeti Mebusan.....	96
a. Üye sayısı	96
b. Üye seçimi.....	97
c. Mebus olma şartları	97
d. Mebusların görev süresi.....	99
e. Mebuslukla bağdaşmayan işler	99
f. Yasama dokunulmazlığı.....	99
g. Mebusluğun sona erme halleri	100
h. Mebusların mali hakları	101
i. Heyeti mebusana dair hükümler.....	101
aa. Başkanlık divanı	101
bb. Heyetteki müzakereler	102
cc. Heyeti mebusanın görev ve yetkileri.....	102
8. Mehakim (Mahkemeler).....	102

a. Mahkemelerin bağımsızlığı ilkesi.....	103
b. Mahkemenin davaya bakma ödevi.....	103
c. Mahkemelerin görev ve yetkileri.....	104
d. Yargılamanın aleniliği ilkesi.....	104
e. Hâkimlere dair hükümler ve savcılık kurumu	105
aa. Hâkimlere dair hükümler	105
bb. Savcılık kurumu	107
9. Divanı Âli	107
a. Divanı âlinin oluşumu	108
b. Divanı âlinin vazifesi	108
c. Divanı âlinin çalışma şekli	108
aa. Daireyi ithamiye.....	108
bb. Divanı hüküm	109
10. Umuru Maliye (Mali İşler)	109
a. Bütçe kanunu.....	109
aa. Bütçe kanununun kabulü.....	109
bb. Bütçe kanununun icrası	110
cc. Olağanüstü hallerde bütçe harici harcama.....	110
dd. Bütçe kanunun süresi ve olağanüstü hallerde süresinin uzatılması.....	110
b. Kesin hesap kanunu.....	111
c. Divanı muhasebat.....	111
aa. Görevi	111
bb. Üyelerine dair hükümler	112
cc. Üyelerinin özlük hakları	112
11. Vilayat (Vilayetler).....	112
a. Yetki genişliği ve görevlerin ayrılığı ilkesi.....	113
b. Vilayet meclislerine üye seçimi.....	114
c. Vilayet umumi meclisinin görevleri	114
d. Cemaat meclislerinin kuruluşu	114
e. Belediyecilik faaliyetleri.....	115
12. Mevaddı Şetta (Çeşitli Maddeler).....	116

- a. Mecburi ilkokul eğitimi 117
- b. Anayasanın kabulünden önce mevcut olan kanunların durumu 117
- c. Geçici seçim talimatnamesinin süresi 117

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KANUNİ ESASININ UYGULANMASI TADİL EDİLMESİ VE İLGASI

- A. İLK MECLİS SEÇİMLERİ 119**
  - 1. İstanbul ve Taşra Seçimleri 120
    - a. İstanbul seçimleri 120
    - b. Taşra seçimleri 121
  - 2. Seçme ve seçilme şartları 121
  - 3. Seçim Talimatnamesi ile Kanuni Esasi Hükümlerinin Karşılaştırılması..... 122
- B. I. MEŞRUTİYETİN HÜKÜMET SİSTEMLERİ İÇERİSİNDEKİ YERİ 123**
  - 1. Kuvvetler Birliği Hükümet Sistemleri 123
    - a. Yasama kuvvetinin yürütme organında birleşmesi 123
    - b. Yürütme kuvvetinin yasama organında birleşmesi 123
  - 2. Kuvvetler Ayrılığı Hükümet Sistemleri 124
    - a. Başkanlık sistemi 124
    - b. Parlamenter sistem 125
  - 3. Meşruti Monarşinin Ortaya Çıkışı ve Hükümet Sistemleri İçerisindeki Yeri 126
  - 4. Kanuni Esasinin Getirmiş Olduğu Meşruti Sistemin Parlamenter Sistem Özellikleri Açısından Değerlendirilmesi 129
    - a. Yasama ve yürütme kuvveti ayrılmış mı 129
    - b. Yürütme organı iki başlı mı 129
    - c. Yürütme yasama organının içerisinde mi çıkıyor 130
    - d. Yürütme yasamaya karşı siyaseten sorumlu mu 131
    - e. Kanuni esaside kuvvetler ayrılığını zedeleyen hususlar 131
      - aa. Yasama organı üyelerinin padişaha sadakat yemini etmesi 131
      - bb. Heyeti ayan üyelerinin tamamının padişahça atanması 132
      - cc. Kanun teklifi sunmada yasamanın konu bakımından sınırlandırılması 132
      - dd. Yasamanın kanun yapabilmesinin padişahın iznine bağlanması 132

ee. Padişahın yasama organını kapatabilme yetkisinin olması.....	133
5. Genel Değerlendirme	133
C. I. MEŞRUTİYETİN SONA ERİŞİ VE ANAYASAL REJİMİN ASKIYA ALINMASI	135
1. Meclis Feshedildi mi	136
a. Padişahın anayasanın 7. maddesine dayalı olarak meclisi feshetmesi	136
b. Padişahın anayasanın 35. maddesine dayalı olarak meclisi feshetmesi	136
c. Padişahın meclisi umumiye toplantıya çağırması	137
d. Görüşümüz	137
2. Kanuni Esasi Yürürlükten Kalktı mı?	138
D. II. MEŞRUTİYETİN İLANI VE ANAYASAL DÜZENE TEKRAR GEÇİŞ	139
1. II. Meşrutiyetin İlanı	139
2. 1909 Değişiklikleri	141
a. Memaliki devleti osmaniyeye ilişkin değişiklikler	141
b. Tebaai devleti osmaniye'nin hukuku umumiyesine ilişkin değişiklikler	142
c. Vükelayı devlete ilişkin değişiklikler	142
d. Meclisi umumiye ilişkin değişiklikler	143
e. Heyeti mebusana ilişkin değişiklikler	144
f. Mevaddı şettaya ilişkin değişiklikler	144
g. 1909 Değişikliklerine ilişkin genel değerlendirme	145
3. Kanuni Esaside Yapılan Diğer Değişiklikler	147
E. İKİ ANAYASALI DÖNEM VE KANUNİ ESASININ İLGASI	148
SONUÇ	151
EKLER	155
KAYNAKLAR.....	165